


 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-2-29-36>

 <https://orcid.org/0000-0003-0610-644X>

**БОРИСОВА Світлана**


кандидатка педагогічних наук, доцентка,  
доцентка кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання,  
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка


 [svitlana.borysova@tnpu.edu.ua](mailto:svitlana.borysova@tnpu.edu.ua)

 <https://orcid.org/0000-0002-3117-2118>

**БОРИСОВ Вячеслав**


доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дизайну і медіавиробництва,  
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

 [borysow13@gmail.com](mailto:borysow13@gmail.com)

 <https://orcid.org/0000-0002-0510-2001>

**МАРКОВИЧ Марія**

кандидатка мистецтвознавства, доцентка,  
завідувачка кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання,  
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

 [markovych@tnpu.edu](mailto:markovych@tnpu.edu)

УДК 378:7.01:005.4(045)

**ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У КОНЦЕПТУАЛЬНОМУ  
ПРОЄКТУВАННІ: РОЛЬ СУЧАСНИХ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ПРАКТИК  
ТА ПРОЄКТНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ПІДХОДУ**

*У статті досліджено можливості інтеграції принципів сталого розвитку у концептуальне проектування на основі сучасних дизайнерських практик та проектно-управлінського підходу.*

*Обґрунтовано, що в умовах глобальних трансформацій сучасний дизайн виходить за межі традиційного проектування окремих об'єктів і трактується як міждисциплінарна діяльність, спрямована на формування систем взаємодії людини, технологій і довкілля.*

*Визначено, що концептуальне проектування є етапом інтеграції принципів сталого розвитку, на якому формуються смислова, функціональна, соціальна, екологічна і комунікативна логіка майбутнього дизайн-рішення.*

*Охарактеризовано сучасні дизайнерські практики, орієнтовані на сталий розвиток.*

*Визначено їх потенціал у контексті формування критичного мислення, моделювання альтернативних сценаріїв майбутнього, розвитку соціальної відповідальності, залучення користувачів до проектно-діяльності та переосмислення взаємодії людини з середовищем.*

*Запропоновано трактування проектно-управлінського підходу як способу організації концептуального проектування, за якого принципи сталого розвитку інтегруються в етапи проектно-діяльності: аналіз контексту, генерацію ідей, відбір концепцій, візуалізацію, презентацію та оцінювання результатів.*

*Визначено основні управлінські механізми інтеграції принципів сталого розвитку: формування критеріїв сталості, визначення обмежень, управління ресурсами, моніторинг відповідності рішень поставленим цілям. Для демонстрації можливостей інтеграції сучасних дизайнерських практик проаналізовано кейс організації Всеукраїнського конкурсу мотиваційних постерів до Міжнародного дня дизайну «BE CREATIVE».*

*Обґрунтовано, що освітні проектні формати можуть функціонувати як середовище*

*інтеграції принципів сталого розвитку, у межах якого сучасні дизайнерські практики реалізуються через концептуальні рішення здобувачів вищої освіти.*

**Ключові слова:** *сталий розвиток; концептуальне проектування; візуальні комунікації; сучасні дизайнерські практики; еко-мистецтво; критичний дизайн; соціальний дизайн; партисипативний дизайн; циркулярний дизайн; регенеративний дизайн; проектно-управлінський підхід.*

**Постановка проблеми.** Сучасний етап розвитку дизайну формується під впливом глобальних трансформацій XXI століття, серед яких провідними зазначають екологічний кризу, кліматичні зміни, соціальну нерівність, урбанізаційні процеси, цифровізацію і геополітичні конфлікти. Так, у доповіді Департаменту з економічних і соціальних питань ООН «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development» підкреслюється, що досягнення цілей сталого розвитку (SDGs) потребує комплексних міждисциплінарних рішень, у яких дизайн постає інструментом трансформації соціальних і культурних практик (Transforming, 2015). У свою чергу дослідники сучасного дизайну наголошують на соціальній та екологічній відповідальності дизайнерів, відповідності дизайну реальним потребам ринку і суспільства, переході до «дизайну для соціальних інновацій», створенні стійких систем взаємодії, з урахуванням довгострокових наслідків для довкілля.

Проте, попри зростання уваги до сталого розвитку у дизайнерських практиках, принципи сталого дизайну в освітній процес підготовки майбутніх фахівців сфери

дизайну інтегруються переважно на етапі вибору матеріалів, технологій або фінального оформлення продукту. Натомість найбільш важливим для врахування засад сталого розвитку у дизайні вбачається етап концептуального проектування, на якому визначаються смислова, функціональна, екологічна, соціальна та комунікативна логіка майбутнього дизайн-рішення. На цьому етапі, на початку дослідницької й пошукової діяльності, закладається потенціал сталості або, навпаки, формуються ризики подальшої невідповідності проекту принципам сталого розвитку.

**Мета статті.** Метою статті є теоретичне обґрунтування можливостей інтеграції принципів сталого розвитку у концептуальне проектування на основі інтеграції сучасних дизайнерських практик. Для досягнення мети передбачено: проаналізувати сучасні дизайнерські практики як інструменти реалізації принципів сталого розвитку; визначити управлінські механізми інтеграції сталих принципів у концептуальне проектування; обґрунтувати можливості їх застосування на прикладі кейсу концептуального дизайн-рішення.

**Огляд результатів, дотичних до теми статті.** У контексті інтеграції принципів сталого розвитку в освітній процес підготовки майбутніх дизайнерів зазначимо, що традиційна модель розробки дизайну, орієнтована переважно на естетичні та функціональні характеристики окремого об'єкта дизайну, вбачається невідповідною складності сучасних глобальних викликів (Udris-Borodavko et al, 2026). На противагу ній наразі формується нова парадигма, у якій дизайн трактується як процес проектування систем, сервісів, взаємодій і сценаріїв використання, з урахуванням поведінкових моделей, ціннісних орієнтирів, ресурсних потоків та культурних сенсів (Борисова, Борисов, 2026; Геренко, 2024). Відповідно, сучасні дизайнерські практики дають змогу формувати нові моделі взаємодії людини, технологій і довкілля (Levina, Lindauer, Revina, 2025), орієнтовані на принципи сталого розвитку (Тарасюк, 2025).

У сучасному науковому дискурсі дизайн осмислюється як особливий тип діяльності, спрямований на вирішення комплексних соціально-екологічних проблем, що виходять за межі традиційного проектування окремих об'єктів дизайну (Mosendz et al, 2025). Тому дизайнерські практики характеризуються міждисциплінарністю у проектній діяльності, інтеграцією в ній знань з різних галузей, зокрема, екології, інженерії, соціальних наук, цифрових технологій (Calabretta, Döber, Nikou, 2025). В окремих сучасних дослідженнях (Cumbo, Selwyn,

2022; Wasnik, Daly, Verma, 2025) акцентується увага на процесах співтворення рішень, залучення користувачів до формування змісту та способів реалізації проектного рішення, підвищення його соціальної релевантності.

Іншою суттєвою ознакою сучасних дизайнерських практик є розуміння об'єкта проектування як частини більш широкої динамічної системи. Так, дослідження у сфері екодизайну (Eco-art, Sustainable visual practices) доводять, що ефективні дизайн-рішення мають враховувати повний життєвий цикл продукту або сервісу, від ідеації, виробництва, використання до обслуговування, повторного застосування, переробки або утилізації (Fan, 2025) та забезпечувати функціональність і довготривалу екологічну та соціальну стійкість (Lee et al., 2024). Дослідниками підкреслюється потреба уникнення поверхневої екологізації дизайну, переходу до глибшого аналізу ресурсів, матеріалів, енергоспоживання, довговічності, соціальної корисності проектного рішення (Bennett, 2010; Sansoni, Torrens, Downs, 2023).

У контексті реалізації принципів сталого розвитку у графічному дизайні візуальні комунікації забезпечують передачу складних соціальних, екологічних та етичних ідей через образ, символ і візуальну метафору, формування суспільних настанов, критичної рефлексії та соціального впливу (Drumeva, 2024; Zhang, Chubotina, 2025). Водночас проектування об'єктів дизайну набуває виразного етичного виміру, пов'язаного з усвідомленням довготривалих наслідків рішень щодо екологічного сліду продуктів, соціальних наслідків їх впровадження. Сценарне мислення, яке закладає підґрунтя моделювання альтернативних сценаріїв майбутнього, критичного осмислення соціальних і технологічних процесів, врахування невідомості глобальних процесів, сприяє формуванню нової логіки інтегративної, етично орієнтованої, соціально відповідальної проектної діяльності, виявленню потенційних ризиків сучасного розвитку (Auger, 2013). У зв'язку з окресленими проблемами сучасного дизайну науковцями привертається увага до трансформації дизайн-освіти, орієнтованої на формування етичного та критичного мислення майбутніх дизайнерів, усвідомлення ними потреби реалізації в проектній діяльності принципів сталого розвитку (Boehnert, Sinclair, Dewberry, 2022; Faludi et al., 2023).

**Теоретичний аспект дослідження.** Актуальні дизайнерські практики, зорієнтовані на сталий розвиток, формують сукупність взаємодоповнюваних підходів, у межах яких поєднуються художні, соціальні,

екологічні, комунікативні та управлінські компоненти, забезпечуючи різні способи регування на виклики сучасності. Окремими прикладами дизайн-практик, що поєднують художні, проєктні та комунікативні підходи до осмислення екологічних проблем та емоційно-образний вплив на суспільство, є (терміни подано мовою оригіналу відповідно до їх устаєного вживання у міжнародному науковому дискурсі):

*eco-art* або *environmental art* (інсталяції з відходів, екологічні кампанії, плакатні серії та візуалізація кліматичних даних), що формують незвичні способи взаємодії глядача з проблемами довкілля, переводячи їх у площину особистого переживання (Fan, 2025; Drumeva, 2024);

*critical design* (як інструмент критичного осмислення сучасної культури споживання, технологічного розвитку та соціальних структур), що полягає у створенні об'єктів-провокацій, які не пропонують готових рішень, а ініціюють дискусію та рефлексію: спекулятивні артефакти, концептуальні прототи́пи, дизайнерські сценарії піддають сумніву устаєні уявлення про технології, комфорт і прогрес (Brandau, Alirezabeigi, 2023; Auger, 2013);

*speculative design*, який орієнтований на проєктування альтернативних сценаріїв майбутнього, провокує прогнозування та осмислення можливих варіантів розвитку соціальних, технологічних і екологічних систем (проєкти моделюють майбутнє міст, життя в умовах кліматичних змін або взаємодію людини з AI і таким чином унаочнюють потенційні ризики та формують підходи до їх попередження) (Gautam, 2023);

*social design*, орієнтований на вирішення проблем конкретних соціальних груп і спільнот (дизайн навігаційних систем, зокрема, для переселенців, інклюзивна айдендика, розробка громадських сервісів) можна окреслити інструментом соціальної підтримки та інтеграції через його спрямованість на підвищення якості життя та забезпечення доступності ресурсів (Manzini, Coad, 2015; Bonsu, Chisin, Cronjé, 2020);

*participatory design*, який передбачає активне залучення користувачів до процесу проєктування (участь громад у створенні міських просторів, локальних брендів, соціальних сервісів), забезпечує вищий рівень відповідності рішень реальним потребам, підвищує ефективність і стійкість проєктів завдяки врахуванню локальних контекстів і досвіду користувачів (Cumbo, Selwyn, 2022; Wasnik, Daly, Verma, 2025; Ontkócs, Kotradynová, 2021);

*circular design*, який ґрунтується на принципах замкненого циклу (мінімізація відходів на етапі проєктування через

використання повторно придатних матеріалів, модульних систем і стратегій zero waste), уможливає зменшення екологічного сліду продуктів і систем та оптимізує ресурсні потоки (Hernandez, Goñi, 2020; Tiippana-Usvasalo, Rajunen, Holuszko, 2023);

*regenerative design*, який виходить за межі мінімізації шкоди і спрямований на відновлення природних і соціальних систем (використання біоматеріалів, проєкти ревіталізації територій, розвиток локальних спільнот через дизайн), орієнтований на створення позитивного впливу, відновлення екосистем і формування нових моделей взаємодії людини з природою (Fry, Nocek, 2020; Gaziulusoy et al., 2021).

Інтеграція принципів сталого розвитку в освітній процес підготовки дизайнерів, зокрема, під час концептуального проєктування, потребує творчих і технологічних рішень, чіткої управлінської логіки – реалізації проєктно-управлінського підходу. Реалізація означеного підходу, яким передбачено планування, розподіл ролей, визначення критеріїв, контроль ресурсів, моніторинг рішень, сприятиме уникненню декларативності застосування принципів сталого розвитку та запобіганню їх втрати на етапі реалізації проєкту. Окреслений підхід можна трактувати як спосіб організації концептуального проєктування, за якого принципи сталого розвитку інтегруються у всі етапи проєктної діяльності: аналіз контексту, генерацію ідей, відбір концепції, візуалізацію, планування ресурсів, презентацію та оцінювання результатів.

**Результати дослідження.** До основних управлінських механізмів інтеграції принципів сталого розвитку у концептуальне проєктування доцільно віднести: формування критеріїв сталості на початку проєкту; визначення екологічних, соціальних та економічних обмежень; розподіл відповідальності між учасниками; управління ресурсами; моніторинг відповідності рішень цілям сталого розвитку; коригування концепції відповідно до змін умов. Підкреслимо, що управлінський підхід не повинен з'являтися виключно на етапі реалізації: він має супроводжувати концептуальне проєктування, оскільки на цьому етапі ухвалюються рішення щодо цінностей, функцій, матеріалів, комунікацій, користувацьких сценаріїв та довготривалого впливу проєкту з метою пояснення концепції зацікавленим сторонам, залучення користувачів до обговорення, візуалізації екологічних й соціальних наслідків рішень, забезпечення прозорості процесу проєктування. Для демонстрації можливостей інтеграції принципів сталого розвитку з урахуванням проєктно-управлінського підходу розглянемо

реальний кейс організації Всеукраїнського конкурсу мотиваційного постера до Міжнародного дня дизайну (International Design Day) «BE CREATIVE», що проводиться у межах підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 022 Дизайн (B2 Дизайн) (див. рис. 1).



Рис. 1. Модель інтеграції сучасних дизайнерських практик у концептуальне проєктування мотиваційного постера.  
Джерело: особиста розробка авторів

Конкурс, оголошений кафедрою образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та кафедрою дизайну і медіавиробництва ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» спрямований на створення візуальних комунікацій, які розкривають ідею креативності як універсальної здатності людини до трансформації професійної діяльності, повсякденного життя, міжособистісних взаємодій та матеріального і нематеріального середовища. Отже, у цьому контексті креативність трактується як компетентність, що закладає підґрунтя формування наступних інноваційних рішень, у тому числі у сфері сталого розвитку.

Вихідними умовами конкурсу є розроблення мотиваційного постера, який має відповідати окресленій тематиці та передавати основний меседж переважно через візуальний образ і візуальну історію. Важливою вимогою є домінування графічного рішення над текстовим компонентом (текст є допоміжним елементом композиції) та

орієнтація не лише на естетичну якість, а на змістову глибину, оригінальність і здатність візуального образу передавати ідею креативності як цінності. Учасниками конкурсу є здобувачі вищої освіти, майбутні дизайнери, які працюють під керівництвом викладачів, а результати оцінюються експертним журі. Часові рамки, формат подання та критерії оцінювання задають структурні обмеження, що стимулюють концентровану концептуальну роботу.

На першому етапі роботи учасники здійснюють аналіз соціального, культурного та комунікативного контексту поняття креативності. Досліджуються її прояви у різних сферах життя (професійній діяльності, освіті, соціальних взаємодіях, кризових ситуаціях, її роль у трансформації середовища та формуванні нових моделей поведінки). Відбувається аналіз візуальних стереотипів, які супроводжують поняття «креативність», і пошук нових образних рішень, здатних вийти за межі шаблонного мислення. Оцінюються ризики поверхневого трактування теми та можливості створення образів, що здатні викликати емоційний і рефлексивний відгук. На основі проведеного аналізу формується концепція як візуальна система моделювання смислів і соціальних сценаріїв. Одночасно уможливується відстеження інтеграції низки сучасних дизайнерських практик (див. табл. 1).

Розглянутий кейс засвідчує, що сучасні дизайнерські практики є ефективними за умови їх інтеграції у процес концептуального проєктування.

Узагальнення, подане в таблиці 1, дає підстави стверджувати, що в межах конкурсу сучасні дизайнерські практики проявляються не ізольовано, а у взаємодії. Зокрема, Есо-арт простежується у роботах, що звертаються до екологічної проблематики через образи трансформації природи або взаємодії людини з довкіллям. Critical design реалізується у створенні візуальних рішень, які піддають сумніву усталені уявлення про креативність, успіх чи соціальні норми. Speculative design виявляється у спробах моделювати альтернативні сценарії майбутнього, де креативність відіграє визначальну роль у розвитку суспільства. Social design проявляється у зверненні до соціально значущих тем і комунікації з аудиторією, тоді як participatory design реалізується через сам формат конкурсу, що залучає широке коло учасників до спільного осмислення проблематики. Натомість circular і regenerative design у цьому кейсі проявляються опосередковано – не на рівні матеріалів, а на рівні мислення, що орієнтується на трансформацію, оновлення і переосмислення існуючих систем.

Прояв сучасних дизайнерських практик  
у кейсі конкурсу «BE CREATIVE»

Дизайнерська практика	Прояв у межах конкурсу «BE CREATIVE»	Значення для концептуального проектування
Eco-art / environmental art	Використання образів природи, трансформації середовища, екологічної рівноваги	Формує емоційне осмислення взаємодії людини і довкілля
Critical design	Створення провокативних образів, що переосмислюють шаблонне розуміння креативності	Розвиває критичне мислення й здатність ставити проблемні питання
Speculative design	Моделювання альтернативних сценаріїв майбутнього через візуальні метафори	Дає змогу показати креативність як інструмент уявлення можливих змін
Social design	Звернення до тем взаємодії, підтримки, людяності, професійного й повсякденного життя	Підсилює соціальну значущість мотиваційного постера
Participatory design	Конкурс як відкрита освітня платформа участі студентів	Забезпечує залучення здобувачів освіти до спільного осмислення суспільно важливих ідей
Circular design	Опосередковано – через ідеї переосмислення, повторного використання сенсів, трансформації звичного	Переносить принцип циклічності з матеріального рівня на рівень мислення
Regenerative design	Опосередковано – через мотиви оновлення, відновлення, творчого перетворення	Орієнтує дизайн на позитивну зміну ціннісних установок

Джерело: особиста розробка авторів

Перевагою застосування проектно-управлінського підходу є можливість цілеспрямованої інтеграції зазначених дизайнерських практик завдяки організації процесу проектування, у межах якого забезпечується: чітке формулювання завдання (акцент на візуальному образі та меседжі), визначення критеріїв оцінювання (оригінальність ідеї, глибина концепції, комунікативна ефективність), структурування етапів роботи (аналіз – концепція – візуалізація – презентація), впровадження проміжного контролю. Управлінські рішення уможливають спрямування творчого процесу таким чином, щоб навіть за відсутності прямої тематики сталого розвитку у роботах формувалися компетентності, необхідні для реалізації його принципів (критичне мислення, системність, відповідальність, здатність до інновацій). Проектно-управлінський підхід, як «методичний каркас», забезпечує послідовність, рефлексію і контроль якості результатів, і, як наслідок – формування готовності майбутніх дизайнерів до роботи в умовах невизначеності, складності та необхідності прийняття відповідальних рішень.

Проте, підкреслимо, інтеграція сучасних дизайнерських практик у концептуальне проектування супроводжується низкою викликів, зокрема, одним з них є ризик поверхневого використання підходів, формального застосування візуальних метафор без глибокого змістового наповнення. Адже для critical і speculative design характерним є

балансування між концептуальністю і зрозумілістю для аудиторії; у випадку з social design виникає проблема адекватної інтерпретації соціальних тем; participatory design потребує ефективної комунікації між учасниками; відсутність матеріального виміру circular і regenerative design у графічних проєктах ускладнює їх безпосередню оцінку.

**Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що сучасні дизайнерські практики є основою осмислення та реалізації принципів сталого розвитку. Перехід від об'єктно орієнтованої моделі дизайну до проектування з урахуванням принципів сталого розвитку зумовлює необхідність інтеграції міждисциплінарних підходів у процес концептуального формування рішень.

Обґрунтовано, що інтеграція принципів сталого розвитку у графічному дизайні може здійснюватися як на рівні змісту або тематики проєкту, так і на рівні формування типу мислення, що забезпечує здатність до трансформації реальності. Аналіз кейсу організації всеукраїнського конкурсу мотиваційного постера до Міжнародного дня дизайну (International Design Day) «BE CREATIVE» продемонстрував, що освітні проєктні формати можуть ефективно функціонувати як середовище інтеграції сучасних дизайнерських практик, в якому eco-art, critical design, speculative design, social design, participatory design реалізуються через концептуальні рішення студентів, а

circular і regenerative design трансформуються у когнітивний рівень як орієнтація на оновлення, переосмислення і трансформацію.

Визначено, що проєктно-управлінський підхід є механізмом інтеграції принципів сталого розвитку у концептуальне проєктування через формулювання завдань, визначення критеріїв оцінювання, структуризацію етапів роботи та організацію зворотного зв'язку, якими забезпечується послідовність і контрольованість творчого процесу, уникнення декларативності у реалізації ідей сталості та перетворення їх на критерії прийняття дизайнерських рішень.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання окресленого підходу в дизайн-освіті, зокрема, у розробленні навчальних завдань і проєктних форматів, спрямованих на формування у здобувачів вищої освіти здатності працювати з комплексними соціальними проблемами. Запропонована модель інтеграції сучасних дизайнерських практик у концептуальне проєктування може бути адаптована для проєктування різних об'єктів дизайну.

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо розроблення методик оцінювання впливу об'єктів графічного дизайну на формування соціальних і екологічних суспільних настанов, уточнення критеріїв інтеграції принципів сталого розвитку у візуальних комунікаціях, дослідження ролі цифрових технологій і штучного інтелекту у формуванні нових дизайнерських практик, орієнтованих на сталий розвиток.

#### Список бібліографічних посилань

- Борисова, Борисов, 2026 – Борисова, С., Борисов, В. (2026). Формування критичної алгоритмічної компетентності та UX-орієнтованої самопрезентації майбутніх дизайнерів у платформній економіці. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*, 1: 132–139. URL: <https://new.ejournal.cdu.edu.ua/pedagogics/article/view/246>
- Геренко, 2024 – Геренко, С. (2024). Графічний дизайнер в епоху індустрії 4.0.: рефреймінг компетентності в контексті новітніх викликів. *Art and Design*, 1: 113–122. Doi: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.1.10>
- Тарасюк, 2025 – Тарасюк, О. В. (2025). Теоретичні застави формування концепції сталого розвитку та її практична реалізація на сучасному етапі розвитку суспільства. *Економіка, управління та адміністрування*, 1(111): 51–63. Doi: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-51-63](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-51-63)
- Auger, 2013 – Auger, J. (2013). Speculative design: crafting the speculation. *Digital Creativity*, 24(1): 11–35. Doi: <https://doi.org/10.1080/14626268.2013.767276>
- Bennett, 2010 – Bennett, A. (2010). Do Good Design: How Designers Can Change the World. *Design and Culture*, 2(3): 360–361. Doi: <https://doi.org/10.2752/175470710X12789399280118>
- Boehnert, Sinclair, Dewberry, 2022 – Boehnert, J., Sinclair, M., Dewberry, E. (2022). Sustainable and Responsible Design Education: Tensions in Transitions. *Sustainability*, 14(11): 6397. Doi: <https://doi.org/10.3390/su14116397>
- Bonsu, Chisin, Cronjé, 2020 – Bonsu, G. A., Chisin, A. V., Cronjé, J. (2020). Challenges to Sustainability in the Graphic Design Practices of a Developing Nation. *Design and Culture*, 12(1): 57–81. Doi: <https://doi.org/10.1080/17547075.2020.1694263>
- Brandau, Alirezabeigi, 2023 – Brandau, N., Alirezabeigi, S. (2023). Critical and participatory design in-between the tensions of daily schooling: working towards sustainable and reflective digital school development. *Learning, Media and Technology*, 48(2): 337–349. Doi: <https://doi.org/10.1080/17439884.2022.2156538>
- Calabretta, Dover, Nikou, 2025 – Calabretta, G., Dover, Ö., Nikou, S. (2025). Navigating sustainability challenges in design: Bridging theory and practice with tactical sustainability cards. *Journal of Cleaner Production*, 502: 145340. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2025.145340>
- Cumbo, Selwyn, 2022 – Cumbo, B., Selwyn, N. (2022). Using participatory design approaches in educational research. *International Journal of Research & Method in Education*, 45(1): 60–72. Doi: <https://doi.org/10.1080/1743727X.2021.1902981>
- Drumeva, 2024 – Drumeva, K. B. (2024). Sustainable Artistic Practices in Graphic Design for Visual Communication. *Perspectives on Design III*, 34: 63–75. Springer. Doi: [https://doi.org/10.1007/978-3-031-43516-4\\_4](https://doi.org/10.1007/978-3-031-43516-4_4)
- Faludi, Acaroglu, Gardien, Rapela, Sumter, Cooper, 2023 – Faludi, J., Acaroglu, L., Gardien, P., Rapela, A., Sumter, D., Cooper, C. (2023). Sustainability in the Future of Design Education. *She Ji: The Journal of Design, Economics, and Innovation*, 9(2): 157–178. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sheji.2023.04.004>
- Fan, 2025 – Fan, H. (2025). Integrating Ecological Consciousness into Environmental Art Design Education: Impacts on Student Engagement, Sustainability Practices, and Critical Thinking. *Sustainable Development*, 33(5): 6549–6572. Doi: <https://doi.org/10.1002/sd.3474>
- Fry, Nocek, 2020 – Fry, T., Nocek, A. (Eds.). (2020). *Design in Crisis: New Worlds, Philosophies and Practices*. Routledge. Doi: <https://doi.org/10.4324/9781003021469>
- Gautam, 2024 – Gautam, A. (2024). Reconfiguring participatory design to resist AI realism. URL: <https://arxiv.org/abs/2406.03245>
- Gaziulusoy, Veselova, Hodson, Berglund, Öztekin, Houtbeckers, Hernberg, J alas, Fodor, Ferreira, 2021 – Gaziulusoy, İ., Veselova, E., Hodson, E., Berglund, E., Öztekin, E. E., Houtbeckers, E., Hernberg, H., J alas, M., Fodor, K., Ferreira, M. (2021). Design for Sustainability Transformations: A Deep Leverage Points Research Agenda for the (Post-)Pandemic Context. *Strategic Design Research Journal*, 14(1): 19–31. Doi: <https://doi.org/10.4013/sdrj.2021.141.02>
- Hernandez, Goñi, 2020 – Hernandez, R. J., Goñi, J. (2020). Responsible Design for Sustainable Innovation: Towards an Extended Design Process. *Processes*, 8(12): 1574. Doi: <https://doi.org/10.3390/pr8121574>
- Lee, Han, Kwak, Park-Lee, 2024 – Lee, H., Han, M., Kwak, B., Park-Lee, S. (2024). Participatory futuring with citizens as one way of designing for sustainability transitions of a national art museum in Korea. *International Journal of Design*, 18(1): 55–76. Doi: <https://doi.org/10.57698/v18i1.04>
- Levina, Lindauer, Revina, 2025 – Levina, O., Lindauer, F., Revina, A. (2025). A Participatory Workshop Design for Engaging Young People in IT Sustainability. *Education Sciences*, 15(12): 1570. Doi: <https://doi.org/10.3390/educsci15121570>
- Manzini, Coad, 2015 – Manzini, E., Coad, R. (2015). *Design, When Everybody Designs: An Introduction to*

- Design for Social Innovation. The MIT Press. Doi: <https://doi.org/10.7551/mitpress/9873.001.0001>
- Mosendz, Borysova, Vitchynkina, Brovchenko, Kovalchuk, 2025 – Mosendz, O., Borysova, S., Vitchynkina, K., Brovchenko, A., Kovalchuk, O. (2025). Experimental methods of teaching computer graphics and design: Impact on the creative potential of higher education students. *Salud, Ciencia Y Tecnología – Serie De Conferencias*, 4: 640. Doi: <https://doi.org/10.56294/sctconf2025640>
- Ontkóc, Kotradyová, 2021 – Ontkóc, M., Kotradyová, V. (2021). Participatory Design as a Tool for Sustainable Regional Development. *Architecture Papers of the Faculty of Architecture and Design STU*, 26(2): 24–30. Doi: <https://doi.org/10.2478/alfa-2021-0010>
- Sansoni, Torrens, Downs, 2023 – Sansoni, S., Torrens, G., Downs, S. (2023). The role of graphic design in promoting sustainability and ethical responsibilities against greenwashing. *Proceedings of the 25th International Conference on Engineering and Product Design Education*, 445–450. Doi: <https://doi.org/10.35199/EPDE.2023.75>
- Tiippana-Usvasalo, Pajunen, Holuszko, 2023 – Tiippana-Usvasalo, M., Pajunen, N., Holuszko, M. (2023). The role of education in promoting circular economy. *International Journal of Sustainable Engineering*, 16(1): 92–103. Doi: <https://doi.org/10.1080/19397038.2023.2210592>
- Transforming, 2015 – Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. (2015). *Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development*. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Udris-Borodavko, Bozhko, Herenko, Salyha, Udris, 2026 – Udris-Borodavko, N., Bozhko, T., Herenko, S., Salyha, P., Udris, I. (2026). The Educational Role of Visual Communication in Implementing Sustainable Development. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 18(1): 105–122. Doi: <https://doi.org/10.66388/rrem/18.1/07>
- Wacnik, Daly, S. R., Verma, 2025 – Wacnik, P., Daly, S. R., Verma, A. (2025). Participatory design: a systematic review and insights for future practice. *Design Science*, 11: e21. Doi: <https://doi.org/10.1017/dsj.2025.10009>
- Zhang, Chubotina, 2025 – Zhang, Z., Chubotina, I. (2025). Evolution and innovation: Contemporary trends in graphic design. *Art and Design*, 2: 74–81. Doi: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2025.2.7>
- References**
- Borysova, S., Borysov, V. (2026). Formation of critical algorithmic competence and UX-oriented self-presentation of future designers in the platform economy. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series "Pedagogical Sciences"*, 1: 132–139. URL: <https://new.ejournal.cdu.edu.ua/pedagogics/article/view/246> [in Ukr].
- Gerenko, S. (2024). Graphic design in the era of industry 4.0: reframing of competence in the context of the latest challenges. *Art and Design*, 1: 113–122. Doi: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.1.10> [in Ukr].
- Tarasuik, O. (2025). Theoretical foundations of the formation of the concept of sustainable development and its practical implementation at the current stage of social development. *Economics, Management and Administration*, 1(111): 51–63. Doi: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-51-63](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-51-63) [in Ukr].
- Auger, J. (2013). Speculative design: crafting the speculation. *Digital Creativity*, 24(1): 11–35. Doi: <https://doi.org/10.1080/14626268.2013.767276>
- Bennett, A. (2010). Do Good Design: How Designers Can Change the World, *Design and Culture*, 2(3): 360–361. Doi: <https://doi.org/10.2752/175470710X12789399280118>
- Boehnert, J., Sinclair, M., Dewberry, E. (2022). Sustainable and Responsible Design Education: Tensions in Transitions. *Sustainability*, 14(11): 6397. <https://doi.org/10.3390/su14116397>
- Bonsu, G. A., Chisin, A. V., Cronjé, J. (2020). Challenges to Sustainability in the Graphic Design Practices of a Developing Nation. *Design and Culture*, 12(1): 57–81. Doi: <https://doi.org/10.1080/17547075.2020.1694263>
- Brandau, N., Alirezabeigi, S. (2023). Critical and participatory design in-between the tensions of daily schooling: working towards sustainable and reflective digital school development. *Learning, Media and Technology*, 48(2): 337–349. Doi: <https://doi.org/10.1080/17439884.2022.2156538>
- Calabretta, G., Döver, Ö., Nikou, S. (2025). Navigating sustainability challenges in design: Bridging theory and practice with tactical sustainability cards. *Journal of Cleaner Production*, 502: 145340. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2025.145340>
- Cumbo, B., Selwyn, N. (2022). Using participatory design approaches in educational research. *International Journal of Research & Method in Education*, 45(1): 60–72. Doi: <https://doi.org/10.1080/1743727X.2021.1902981>
- Drumeva, K. B. (2024). Sustainable Artistic Practices in Graphic Design for Visual Communication. *Perspectives on Design III*, 34: 63–75. Springer. Doi: [https://doi.org/10.1007/978-3-031-43516-4\\_4](https://doi.org/10.1007/978-3-031-43516-4_4)
- Faludi, J., Acaroglu, L., Gardien, P., Rapela, A., Sumter, D., Cooper, C. (2023). Sustainability in the Future of Design Education. *She Ji: The Journal of Design, Economics, and Innovation*, 9(2): 157–178. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sheji.2023.04.004>
- Fan, H. (2025). Integrating Ecological Consciousness into Environmental Art Design Education: Impacts on Student Engagement, Sustainability Practices, and Critical Thinking. *Sustainable Development*, 33(5): 6549–6572. Doi: <https://doi.org/10.1002/sd.3474>
- Fry, T., Nocek, A. (Eds.). (2020). *Design in Crisis: New Worlds, Philosophies and Practices*. Routledge. Doi: <https://doi.org/10.4324/9781003021469>
- Gautam, A. (2024). Reconfiguring participatory design to resist AI realism. URL: <https://arxiv.org/abs/2406.03245>
- Gaziulusoy, İ., Veselova, E., Hodson, E., Berglund, E., Öztekin, E. E., Houtbeckers, E., Hernberg, H., J alas, M., Fodor, K., Ferreira, M. (2021). Design for Sustainability Transformations: A Deep Leverage Points Research Agenda for the (Post-)Pandemic Context. *Strategic Design Research Journal*, 14(1): 19–31. Doi: <https://doi.org/10.4013/sdrj.2021.141.02>
- Hernandez, R. J., Goñi, J. (2020). Responsible Design for Sustainable Innovation: Towards an Extended Design Process. *Processes*, 8(12): 1574. Doi: <https://doi.org/10.3390/pr8121574>
- Lee, H., Han, M., Kwak, B., Park-Lee, S. (2024). Participatory futuring with citizens as one way of designing for sustainability transitions of a national art museum in Korea. *International Journal of Design*, 18(1): 55–76. Doi: <https://doi.org/10.57698/v18i1.04>
- Levina, O., Lindauer, F., Revina, A. (2025). A Participatory Workshop Design for Engaging Young People in IT Sustainability. *Education Sciences*, 15(12): 1570. Doi: <https://doi.org/10.3390/educsci15121570>
- Manzini, E., Coad, R. (2015). *Design, When Everybody Designs: An Introduction to Design for Social Innovation*. The MIT Press. Doi: <https://doi.org/10.7551/mitpress/9873.001.0001>
- Mosendz, O., Borysova, S., Vitchynkina, K., Brovchenko, A., Kovalchuk, O. (2025). Experimental methods of teaching computer graphics and design: Impact on the creative potential of higher education students. *Salud, Ciencia Y Tecnología – Serie De Conferencias*, 4: 640. Doi: <https://doi.org/10.56294/sctconf2025640>
- Ontkóc, M., Kotradyová, V. (2021). Participatory Design

- as a Tool for Sustainable Regional Development. *Architecture Papers of the Faculty of Architecture and Design STU*, 26(2): 24–30. Doi: <https://doi.org/10.2478/alfa-2021-0010>
- Sansoni, S., Torrens, G., Downs, S. (2023). The role of graphic design in promoting sustainability and ethical responsibilities against greenwashing. *Proceedings of the 25th International Conference on Engineering and Product Design Education*, 445–450. Doi: <https://doi.org/10.35199/EPDE.2023.75>
- Tiippana-Usvasalo, M., Pajunen, N., Holuszko, M. (2023). The role of education in promoting circular economy. *International Journal of Sustainable Engineering*, 16(1): 92–103. Doi: <https://doi.org/10.1080/19397038.2023.2210592>
- Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. (2015). *Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development*. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Udris-Borodavko, N., Bozhko, T., Herenko, S., Salyha, P., Udris, I. (2026). The Educational Role of Visual Communication in Implementing Sustainable Development. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 18(1): 105–122. Doi: <https://doi.org/10.66388/rrem/18.1/07>
- Wacnik, P., Daly, S. R., Verma, A. (2025). Participatory design: a systematic review and insights for future practice. *Design Science*, 11: e21. Doi: <https://doi.org/10.1017/dsj.2025.10009>
- Zhang, Z., Chubotina, I. (2025). Evolution and innovation: Contemporary trends in graphic design. *Art and Design*, 2: 74–81. Doi: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2025.2.7>

### BORYSOVA Svitlana

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department of Fine Arts, Design and Methods of their Teaching,  
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

### BORYSOV Viacheslav

Doctor Sciences of Pedagogy, Professor, Professor at the Department of Design and Mediaproductio,  
Luhansk Taras Shevchenko National University

### MARKOVYCH Mariya

Ph.D in Art History, Associate Professor,  
Head of the Department of Fine Arts, Design and Methods of their Teaching,  
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

## INTEGRATING SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES INTO CONCEPTUAL DESIGN: THE ROLE OF CONTEMPORARY DESIGN PRACTICES AND A PROJECT-MANAGEMENT APPROACH

**Summary.** The article explores the possibilities of integrating the principles of sustainable development into conceptual design through contemporary design practices and a project-management approach. It is substantiated that under the conditions of global transformations contemporary design transcends the traditional design of isolated objects and is increasingly interpreted as an interdisciplinary activity aimed at shaping systems of interaction between humans, technologies, and the environment. Conceptual design is identified as a key stage in the integration of sustainability principles, since it is at this stage that the semantic, functional, social, ecological, and communicative logic of a future design solution is formed.

The article aims to theoretically substantiate the possibilities of integrating the principles of sustainable development into conceptual design through contemporary design practices and a project-management approach.

**Methods.** The methodological framework of the study combines analytical, project-oriented, and case-study approaches. The analytical approach is applied to interpret contemporary design practices in the context of sustainable development; the project-oriented approach is used to determine the logic of integrating sustainability principles into conceptual design; and the case-study approach is employed to demonstrate the practical implementation of the proposed framework. The research methods include comparative analysis of contemporary design practices, systematization of sustainable design approaches, managerial audit of project decisions, and integrative evaluation of the correspondence between conceptual solutions and sustainability principles.

**Results.** The article characterizes contemporary design practices oriented toward sustainable development, including eco-art, critical design, speculative design, social design, participatory design, circular design, and regenerative design. Their potential is identified in developing critical thinking, social responsibility, and alternative future scenarios through visual communication and conceptual design. A project-management approach is proposed as a way of organizing conceptual design in which sustainability principles are integrated into all stages of project activity, including context analysis, idea generation, concept selection, visualization, presentation,

and evaluation. The study identifies managerial mechanisms for integrating sustainability principles, such as sustainability criteria formulation, resource management, and monitoring the compliance of design decisions with sustainability goals. The article also analyzes the case of the All-Ukrainian Motivational Poster Competition for International Design Day “BE CREATIVE” as an example of integrating sustainability principles into educational design practice.

**Originality.** The study develops a theoretical interpretation of the project-management approach as a mechanism for integrating sustainability principles into conceptual design. The article expands the understanding of contemporary design practices by considering them not only as artistic and communicative strategies but also as instruments for shaping critical, ethical, and socially responsible design thinking in higher design education. A conceptual model of integrating contemporary design practices into the development of motivational posters is proposed.

**Conclusion.** The integration of sustainability principles into conceptual design requires the combination of contemporary design practices with a project-management logic that ensures the consistency, controllability, and evaluability of design decisions. Educational project formats contribute to the formation of critical and systemic thinking, social responsibility, and readiness of future designers to operate in conditions of uncertainty and global transformations. Prospects for further research include the development of methods for evaluating the influence of design on social and ecological value orientations, the study of the role of digital technologies and artificial intelligence in the development of sustainability-oriented design practices.

**Keywords:** sustainable development; conceptual design; visual communication; contemporary design practices; eco-art; critical design; social design; participatory design; circular design; regenerative design; project-management approach.

Одержано редакцією 28.03.2026  
Прийнято до публікації 12.04.2026